

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๙

เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๖๘

วันที่ ๒๑ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๙

ระหว่าง { ประธานวุฒิสภา ผู้ร้อง
นายภูมิธรรม เวชยชัย รองนายกรัฐมนตรี
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ที่ ๑
พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ที่ ๒ ผู้ถูกร้อง

ประธานวุฒิสภา (ผู้ร้อง) ส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐
วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

พลตำรวจตรี ฉัตรวรราช แสงเพชร สมาชิกวุฒิสภา และคณะ รวม ๙๒ คน เข้าชื่อเสนอ
คำร้องต่อผู้ร้องว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายภูมิธรรม เวชยชัย รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงกลาโหม (ผู้ถูกร้องที่ ๑) และพันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
(ผู้ถูกร้องที่ ๒) สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบ
มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่ ตามคำร้องของสมาชิกวุฒิสภาที่เข้าชื่อกันอ้างว่า คณะกรรมการ
การเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่ในการจัดการ ควบคุม การเลือกตั้งให้เป็นไป
โดยสุจริตและเที่ยงธรรม ตลอดจนดำเนินคดีเกี่ยวกับเลือกตั้งมาโดยตลอด คณะกรรมการการเลือกตั้ง
เท่านั้นที่มีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ กรมสอบสวนคดีพิเศษจะดำเนินการ
ได้ต่อเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายให้ดำเนินการเท่านั้น และกรณีความผิดฐานฟอกเงิน
ที่เกี่ยวกับการเลือกสมาชิกวุฒิสภาเป็นเรื่องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องส่งเรื่องให้สำนักงานป้องกัน
และปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิก
วุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๗ วรรคสอง กรมสอบสวนคดีพิเศษจึงไม่มีอำนาจรับคดีดังกล่าว

เป็นคดีพิเศษและไม่สามารถดำเนินคดีอาญาที่ต่อเนื่องหรือเกี่ยวข้อได้ การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองร่วมกันเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการคดีพิเศษในการประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๘ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นประธานกรรมการคดีพิเศษ และผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรองประธานกรรมการคดีพิเศษ โดยมีการจัดวาระพิจารณาเรื่องสืบสวนที่ ๑๕๑/๒๕๖๗ กรณีร้องขอให้ตรวจสอบกระบวนการเลือกสมาชิกวุฒิสภาในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ เพื่อให้คณะกรรมการคดีพิเศษมีมติให้รับเป็นคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๒) แต่ที่ประชุมมีมติเลื่อนการพิจารณาเนื่องจากเรื่องดังกล่าวยังไม่ได้ผ่านการพิจารณาของคณะอนุกรรมการกลั่นกรองด้านอาชญากรรมระหว่างประเทศและอาชญากรรมพิเศษ คณะที่ ๔ และมีข้อถกเถียงในเรื่องอำนาจการสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ จึงให้คณะอนุกรรมการกลั่นกรองฯ พิจารณาเรื่องดังกล่าวก่อน รวมทั้งให้กรมสอบสวนคดีพิเศษเชิญผู้แทนคณะกรรมการการเลือกตั้งมาชี้แจงต่อที่ประชุมครั้งต่อไป ต่อมาวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๘ คณะกรรมการคดีพิเศษมีการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๘ ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นประธานการประชุม และผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรองประธานฯ มีกรรมการเข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น ๑๘ คน ที่ประชุมมีมติรับเป็นคดีพิเศษเฉพาะความผิดฐานฟอกเงินด้วยเสียงเห็นชอบจากกรรมการ ๑๑ คน หรือคิดเป็นกึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด จำนวน ๒๒ คน ภายหลังการประชุมผู้ถูกร้องทั้งสองพร้อมกรรมการคดีพิเศษบางส่วนได้ร่วมกันแถลงข่าวเกี่ยวกับมติที่ประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษต่อสื่อมวลชน นอกจากนี้ กรมสอบสวนคดีพิเศษเผยแพร่เอกสารแถลงการณ์ฉบับลงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๘ สรุปว่า คณะกรรมการคดีพิเศษได้มีมติชี้ขาดให้กรณีมีการกล่าวหาว่าสมคบกันในความผิดฐานฟอกเงินของบุคคลหรือคณะบุคคลที่กระทำผิดเป็นอัยยะตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๙ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) ส่วนคดีอาญาใดที่ต่อเนื่องหรือเกี่ยวข้อกับคดีพิเศษดังกล่าว ย่อมเป็นคดีพิเศษตามมาตรา ๒๑ วรรคสอง ที่จะทำการสอบสวนต่อไปได้ โดยไม่ต้องมีมติให้คดีดังกล่าวเป็นคดีพิเศษ ตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๒) จึงเชื่อได้ว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองที่ร่วมกันเสนอเรื่องขอให้ตรวจสอบกระบวนการเลือกสมาชิกวุฒิสภาในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ดังกล่าว เป็นการแทรกแซงหรือครอบงำหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยใช้กรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นเครื่องมือแทรกแซงกระบวนการตรวจสอบการเลือกสมาชิกวุฒิสภา อันเป็นการกั่นกั้นกีดกัน ข่มขู่ และครอบงำสมาชิกวุฒิสภาซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ขัดต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจและฝ่าฝืนหลักนิติธรรม ถือได้ว่าผู้ถูกร้องทั้งสองไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และมีพฤติกรรมเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๕ ข้อ ๖ ข้อ ๗ ข้อ ๘ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๒ ข้อ ๑๓ ข้อ ๑๔ ข้อ ๑๖ ข้อ ๑๗ ข้อ ๒๑ ข้อ ๒๕ ข้อ ๒๖ และข้อ ๒๗ รวมทั้งเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม ของข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อ ๔ (๑) (๔) (๕) ข้อ ๕ (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) ข้อ ๖ (๑) (๒) (๕) ข้อ ๗ (๒) (๓) (๕) ข้อ ๘ (๒) (๕) ข้อ ๙ (๑) ข้อ ๑๐ (๑) (๒) (๓) (๕) (๖) และ (๙)

ผู้ร้องตรวจและรับรองลายมือชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอคำร้องดังกล่าวแล้วเห็นว่า มีสมาชิกวุฒิสภา ร่วมกันเข้าชื่อเสนอคำร้องจำนวน ๙๒ คน ซึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง จึงส่งคำร้อง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ดังนี้

(๑) ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องทั้งสองสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕)

(๒) มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสองหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้อง ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบเป็นกรณีที่สมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๙๒ คน ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา เข้าชื่อร้องต่อผู้ร้อง ขอให้ส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องทั้งสองสิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) กรณีเป็นไปตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๙) ศาลรัฐธรรมนูญ จึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้วินิจฉัย และให้ผู้ถูกร้องทั้งสองยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

สำหรับคำขอให้ผู้ถูกร้องทั้งสองหยุดปฏิบัติหน้าที่รัฐมนตรีนั้น ในชั้นของการยื่นคำร้องครั้งแรก ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบยังไม่ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีกรณี ตามที่ถูกร้อง จึงยังไม่มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสองหยุดปฏิบัติหน้าที่

กรณีผู้ร้องยื่นคำร้องเพิ่มเติม ฉบับลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๘ ขอให้ศาลมีคำสั่งกำหนด มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย พิจารณาแล้วเห็นว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑ กำหนดให้ประเภทคดีที่จะมีคำสั่ง

กำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยให้เป็นไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๔๐ กำหนดรูปแบบของการออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามแต่ละประเภทคดี ซึ่งมีได้รวมถึงคดีที่เกี่ยวกับการวินิจฉัยการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ อีกทั้งในชั้นนี้ พฤติการณ์แห่งคดียังไม่ปรากฏความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง หรือมีความรุนแรงอันใกล้จะถึง อันจะเป็นเหตุที่ศาลจะกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย จึงยกคำขอตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑ ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๓๘

ต่อมา ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องเพิ่มเติมฉบับลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๘ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสองหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยถึงที่สุด ในชั้นนี้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ในกรณีผู้ถูกร้องที่ ๑ ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ยังไม่ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีกรณีตามที่ถูกร้อง จึงไม่สั่งให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ หยุดปฏิบัติหน้าที่ ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๒ ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีกรณีตามที่ถูกร้อง จึงสั่งให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ หยุดปฏิบัติหน้าที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเฉพาะในฐานะผู้กำกับดูแลกรมสอบสวนคดีพิเศษและรองประธานกรรมการคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ตั้งแต่วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๘ จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

เพื่อการไต่สวนข้อเท็จจริง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานต่อศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งให้นำพยานหลักฐานที่ได้จากการไต่สวนในคดีคำวินิจฉัยที่ ๒๑/๒๕๖๗ (เรื่องพิจารณาที่ ๑๗/๒๕๖๗) เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ และให้บุคคลที่เกี่ยวข้องรวม ๑๑ คน จัดทำความเห็นเป็นหนังสือตามประเด็นที่ศาลกำหนด และจัดส่งข้อมูลพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่ ๑. เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ๒. เลขาธิการวุฒิสภา ๓. เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๔. อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ ๕. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ๖. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ๗. นายนพดล เกร์ฤกษ์ ๘. พลตำรวจเอก มนุ เมฆหมอก ๙. นายชาติพงษ์ จีระพันธุ์ ๑๐. ศาสตราจารย์ทชัมัย ถุกษะสุด และ ๑๑. พันตำรวจโท อนุรักษ โรจนนิรันดร์กิจ

นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ยื่นคำร้องเพิ่มเติมลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๘ ขอให้ศาลพิจารณาสั่งจำหน่ายคดี โดยอ้างว่าในขณะที่คดีนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ความเป็น

รัฐมนตรีของนางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลงตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑๗/๒๕๖๘ เป็นผลให้รัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง และได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งนายอนุทิน ชาญวีรกูล เป็นนายกรัฐมนตรี ตามประกาศลงวันที่ ๗ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๘ ซึ่งต่อมามีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งรัฐมนตรีชุดใหม่ ตามประกาศลงวันที่ ๑๙ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๘ โดยไม่ปรากฏรายชื่อผู้ถูกร้องทั้งสองได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี และวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๘ คณะรัฐมนตรีชุดใหม่ได้เข้าเฝ้าถวายสัตย์ปฏิญาณเพื่อเข้าปฏิบัติหน้าที่แล้ว ทำให้ผู้ถูกร้องทั้งสองพ้นจากความเป็นรัฐมนตรี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า การพิจารณาคดีต่อไปจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๑ จึงให้พิจารณาคดีต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีการไต่สวนพยานบุคคล รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๐ ปาก โดยให้พยานบุคคล จำนวน ๔ ปาก ได้แก่ นายวุฒิชชาติ กัลยาณมิตร นายอลงกต วรกี นายโชคชัย กิตติธเนศวร และ นายจิระศักดิ์ ชูความดี จัดทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ส่วนพยานบุคคล จำนวน ๖ ปาก ได้แก่ พลตำรวจตรี ฉัตรวรรษ แสงเพชร นายภูมิธรรม เวชยชัย พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง พันตำรวจตรี ยุทธนา แพรดำ ร้อยตำรวจเอก สุรุทธิ รั้งไสย และ นายแสวง บุญมี ให้จัดทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมมาให้ถ้อยคำเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เพิ่มเติม คำชี้แจงและเอกสารของบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บันทึกถ้อยคำของพยานบุคคล คำแถลงการณ์ปิดคดีของคู่กรณีและเอกสารประกอบแล้ว เห็นว่า คดีมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัย จึงยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง และกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องทั้งสองสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่

ความเห็น

ในเบื้องต้น มีข้อพิจารณาว่าผู้ถูกร้องทั้งสองได้พ้นจากการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีแล้วในขณะที่ คดียังอยู่ในการพิจารณาของศาล แต่ยังคงมีเหตุผลสำคัญเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะตามพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๑ อย่างไร อันทำให้ศาลรัฐธรรมนูญยังคงให้มีการพิจารณาคดีต่อไป

เห็นว่า แม้ปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้ง คณะรัฐมนตรีชุดใหม่ ทำให้ผู้ถูกร้องทั้งสองซึ่งดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรีชุดเดิมที่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๘ วรรคหนึ่ง (๑) สิ้นสุดการปฏิบัติหน้าที่ อันทำให้ความเป็นรัฐมนตรี ของผู้ถูกร้องทั้งสองสิ้นสุดลงโดยสมบูรณ์ แต่การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๗ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๖๘ วรรคหนึ่ง (๑) ดังกล่าว และเป็นเหตุให้ ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องทั้งสองสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เป็นคนละกรณีกับประเด็นตามคำร้องนี้ ซึ่งเป็น กรณีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรี ตามมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หากนำเหตุรัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๗ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๖๘ วรรคหนึ่ง (๑) มาใช้เพื่อพิจารณาจำแนกคดี ย่อมมีผลทำให้ ผู้ถูกร้องไม่ต้องถูกตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) ในขณะที่การขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามดังกล่าว ทำให้ผู้ถูกร้องไม่อาจดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ภายใต้อำนาจแห่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไปตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่วาง กลไกป้องกัน ตรวจสอบ และจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เข้มงวด เด็ดขาด เพื่อมิให้ผู้บริหาร ที่ปราศจากคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลเข้ามามีอำนาจในการปกครองบ้านเมืองหรือใช้อำนาจ ตามอำเภอใจ จึงบัญญัติคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีเพิ่มเติม จากรัฐธรรมนูญฉบับก่อนในลักษณะที่มีความเข้มงวดมากกว่า หรือหากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องทั้งสองไม่สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) ก็เป็นการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรี เพื่อให้เกิดความกระจ่างและสร้างความโปร่งใสแก่สังคม อันเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ที่วางกลไกป้องกัน ตรวจสอบ และจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เข้มงวด นอกจากนี้ กรณีคำร้อง ในคดีนี้ยังมีประเด็นปัญหาการทับซ้อนระหว่างอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายของคณะกรรมการ การเลือกตั้งในฐานะองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญในการตรวจสอบความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือก สมาชิกวุฒิสภา กับหน้าที่และอำนาจในการดำเนินคดีอาญาในความรับผิดชอบของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ปัญหาการพิจารณาขอบเขตการใช้อำนาจของแต่ละองค์กร ซึ่งผู้ร้องเห็นว่าเป็นการใช้อำนาจของผู้ถูกร้องทั้งสองในฐานะฝ่ายบริหารเข้าแทรกแซงการใช้อำนาจ ขององค์กรอิสระ รวมไปถึงข้อกล่าวหาว่าเป็นการใช้อำนาจอันมิชอบในทางการเมืองของรัฐมนตรี

ซึ่งเป็นฝ่ายบริหารที่กระทำต่อสมาชิกวุฒิสภาในฐานะองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ ปัญหาการทับซ้อนของอำนาจ ตรวจสอบตามกฎหมาย และปัญหาขอบเขตความชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายซึ่งเป็นปัญหา ละเอียดอ่อนอันส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในการบังคับใช้กฎหมายที่เที่ยงธรรม ดังนั้น ด้วยเหตุดังกล่าว จึงเห็นควรพิจารณาคดีต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๑^๑

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ และมาตรา ๑๗๐ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๘ คณะรัฐมนตรี มาตรา ๑๖๐ บัญญัติว่า “รัฐมนตรีต้อง ... (๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ (๕) ไม่มีพฤติกรรม อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ...” และมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ ... (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม ตามมาตรา ๑๖๐ ...” บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีเจตนารมณ์ที่จะกำหนดบทบัญญัติว่าด้วย จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน เนื่องจากรัฐมนตรีเป็นผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจของรัฐหรืออำนาจทางการเมืองซึ่งมีผลกระทบอย่างกว้างขวาง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวิถีชีวิตของประชาชน ผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีต้องได้รับความไว้วางใจ อย่างสูงจากประชาชน และในฐานะที่เป็นบุคคลสาธารณะต้องถูกตรวจสอบทั้งในเรื่องส่วนตัวและ ความประพฤติในการปฏิบัติหน้าที่ทุกแง่มุมตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งด้วย รัฐธรรมนูญยังปรากฏ เจตนารมณ์ตามคำปรารภว่า “มีการวางกลไกป้องกัน ตรวจสอบ และจัดการทุจริตและประพฤติ มิชอบที่เข้มงวด เด็ดขาด เพื่อมิให้ผู้บริหารที่ปราศจากคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลเข้ามา มีอำนาจในการปกครองบ้านเมืองหรือใช้อำนาจตามอำเภอใจ” จึงบัญญัติคุณสมบัติและลักษณะ ต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีเพิ่มเติมจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ในลักษณะที่มีความเข้มงวด มากกว่าบุคคลที่จะใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๘ อาทิ ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปี ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า โดยเฉพาะ อย่างยิ่งเพิ่มเติมในส่วนความประพฤติส่วนตัวที่กำหนดให้ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และต้องไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) คำปรารภและบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวชี้ให้เห็น เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้บุคคลที่จะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติสูงกว่า

^๑ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๑/๒๕๖๗ กรณีนายพิชิต ชื่นบาน ผู้ถูกร้องที่ ๒ พ้นจากการเป็นรัฐมนตรีเนื่องจากลาออกจากตำแหน่ง ก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาคำร้องนี้ ประเด็นดังกล่าวศาลรัฐธรรมนูญมีมติเสียงข้างมาก ว่าไม่มีเหตุที่จะต้องวินิจฉัยคดีต่อไป แต่แนวคำวินิจฉัยดังกล่าวไม่อาจถือเป็นข้อยุติได้ เนื่องจากข้อเท็จจริงในแต่ละคดีมีประเด็นข้อสำคัญที่แตกต่างกัน

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในระดับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันเป็นการวางมาตรฐานหรือยกระดับคุณสมบัติของรัฐมนตรีให้สูงขึ้น เนื่องจากรัฐมนตรีเป็นส่วนประกอบของคณะรัฐมนตรีซึ่งต้องอาศัยความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน มิได้ทำหน้าที่รักษาผลประโยชน์ของประชาชนเยี่ยงผู้แทนของประชาชนโดยทั่วไป ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๘ วรรคหนึ่ง

ด้วยเหตุที่จริยธรรมเป็นข้อประพฤติปฏิบัติ หลักเกณฑ์ หรือมาตรฐานความประพฤติในสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม ขอบธรรม และเป็นที่ยอมรับในสังคม และเป็นเรื่องของสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำ ซึ่งเป็นสำนึกความรับผิดชอบส่วนบุคคลของแต่ละคนที่อยู่ในบทบาท ฐานะ หรือตำแหน่งต่าง ๆ จะยึดถือปฏิบัติ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) จึงกำหนดกรอบจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีไว้ว่า ต้อง “มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์” และต้อง “ไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง” ในการพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕) หลักเกณฑ์ทั้งสองประการจำเป็นต้องพิจารณาให้สอดคล้องกัน โดยในส่วนของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) บัญญัติให้รัฐมนตรีต้อง “มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์” ย่อมหมายถึงเพียงว่ารัฐมนตรีต้องไม่มีพฤติกรรมที่บกพร่องจากมาตรฐาน หรือ “ขาดความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์” ไม่มีสิ่งบ่งชี้ถึงความประพฤติไม่สุจริต หรือพฤติการณ์บิดเบือนเพื่อให้ตนเองได้ไปซึ่งผลประโยชน์ของส่วนรวมหรือของบุคคลอื่นโดยมิชอบ แต่ไม่ถึงกับต้องแสดงให้เห็นปรากฏว่าบุคคลนั้นมีความประพฤติดีงามอย่างชัดเจนอย่างไร เพียงแต่ไม่ประพฤติตนให้ “ขัดแย้งกับสิ่งที่สังคมคาดหวังอย่างชัดเจน” ความประจักษ์ในที่นี้จึงหมายถึงพฤติกรรมที่ปรากฏในทางมิชอบ หรือไม่สอดคล้องกับภารกิจหน้าที่ของรัฐมนตรีที่ต้องรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นส่วนรวม

ส่วนกรณีที่กำหนดว่ารัฐมนตรีต้อง “ไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง” นั้น เป็นความประพฤติเฉพาะเจาะจงที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ บัญญัติให้กำหนดเป็นมาตรฐานกลางที่ใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงตามรัฐธรรมนูญ ได้แก่ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ รวมถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีด้วย ทั้งนี้ ในส่วนของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะรัฐมนตรี อาจมีการกำหนด

จริยธรรมเพิ่มขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรเหล่านี้ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับจริยธรรมซึ่งบัญญัติเป็นมาตรฐานกลางไว้แล้วด้วยก็ได้^๒

ในส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุมดูแลการเลือกสมาชิกวุฒิสภาให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและชอบด้วยกฎหมายนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๓) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๐ กำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจโดยตรงของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการควบคุมดูแลการเลือกสมาชิกวุฒิสภาให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม มีอำนาจสืบสวนหรือไต่สวนได้ตามที่จำเป็นหรือที่เห็นสมควร และเมื่อผลการสืบสวนหรือไต่สวนหรือเมื่อพบเห็นการกระทำที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกสมาชิกวุฒิสภามีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมให้มีอำนาจสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกการเลือก และสั่งให้ดำเนินการเลือกใหม่ หรือนับคะแนนใหม่ และหากปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อว่ามีผู้กระทำการตามที่มีการสืบสวนหรือไต่สวน ให้คณะกรรมการสั่งให้ดำเนินคดีโดยเร็ว หรือในกรณีจำเป็นจะสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้กระทำการดังกล่าวไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี รวมถึงอำนาจในการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าว นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ กำหนดให้กรณีมีเหตุสงสัยหรือความปรากฏต่อคณะกรรมการไม่ว่าโดยทางใดไม่ว่าจะมีผู้แจ้งหรือผู้กล่าวหาหรือไม่ ว่ามีการกระทำใดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือจะมีผลทำให้การเลือกสมาชิกวุฒิสภามีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม คณะกรรมการมีหน้าที่ต้องดำเนินการให้มีการสืบสวน หรือไต่สวน เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานโดยพลัน และในกรณีที่ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อว่ามีผู้กระทำการตามที่มีการสืบสวนหรือไต่สวน ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งการเพื่อให้ดำเนินคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่

^๒ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ บัญญัติว่า

“ให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับแก่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ ทั้งนี้ มาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวต้องครอบคลุมถึงการรักษาเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ และต้องระบุให้ชัดเจนด้วยว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมใดมีลักษณะร้ายแรง

ในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง ให้รับฟังความคิดเห็นของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ประกอบด้วย และเมื่อประกาศใช้บังคับแล้วให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีด้วย แต่ไม่ห้ามสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะรัฐมนตรีที่จะกำหนดจริยธรรมเพิ่มขึ้นให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ของตน แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

ของหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นเจ้าของพนักงานตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือดำเนินการเพื่อให้พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการดำเนินการไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอีกด้วย

อย่างไรก็ดี พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๙ กำหนดให้เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการว่าหน่วยงานของรัฐหรือพนักงานสอบสวนได้รับเรื่องการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองไว้พิจารณา และคณะกรรมการเห็นว่าเป็นการสมควรที่คณะกรรมการจะดำเนินการเองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการมีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานของรัฐหรือพนักงานสอบสวนนั้นโอนเรื่องหรือส่งสำนวนการสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นมาให้คณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ในกรณีเช่นนี้ให้หน่วยงานของรัฐหรือพนักงานสอบสวนโอนเรื่องหรือส่งสำนวนการสอบสวนในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองมาให้คณะกรรมการภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งดังกล่าว นอกจากนี้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๗ กำหนดให้ผู้ใดจัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด ทำการแนะนำตัวด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้บุคคลอื่นเข้าใจผิดในคุณสมบัติ ความรู้ความสามารถ หรือชื่อเสียงเกียรติคุณของผู้สมัครใด เพื่อจูงใจให้ผู้อื่นสมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือถอนการสมัคร หรือกระทำการใด ๆ อันไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ผู้นั้นหมดสิทธิที่จะเลือกหรือได้รับเลือก หรือเพื่อจูงใจให้ผู้สมัครหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนหรือไม่ลงคะแนนให้แก่ผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี โดยความผิดกรณีจัด ทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด ให้ถือเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้คณะกรรมการมีอำนาจส่งเรื่องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจได้

ในส่วนที่เกี่ยวกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ (Department of Special Investigation) หรือที่เรียกชื่อย่อว่า DSI เป็นส่วนราชการระดับกรมในสังกัดของกระทรวงยุติธรรมที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ภารกิจของกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นไปตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการ

คดีอาญาที่เป็นคดีพิเศษ ได้แก่ การป้องกัน การปราบปราม การสืบสวน และการสอบสวนคดีพิเศษ ที่ต้องดำเนินการสืบสวนและสอบสวนโดยใช้วิธีการพิเศษ มีพนักงานสอบสวนคดีพิเศษซึ่งมีอำนาจสืบสวน และสอบสวนคดีพิเศษ และเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดให้มีคณะกรรมการคดีพิเศษ หรือเรียกโดยย่อว่า “กคพ.” ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสิบสองคน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนเก้าคน ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านเศรษฐศาสตร์ การเงิน การธนาคาร เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือกฎหมาย และมีอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่และอำนาจในกำกับและสนับสนุน การดำเนินการด้านคดีพิเศษตามที่กำหนดในมาตรา ๑๐

ทั้งนี้ กรมสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจสอบสวนคดีความผิดอาญาที่มีลักษณะเป็นคดีพิเศษ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๑ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ๑. คดีพิเศษตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) ซึ่งอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจอนุมัติรับเป็นคดีพิเศษ ประกอบไปด้วย คดีความผิดทางอาญาตามที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยการเสนอแนะของ กคพ. (ปัจจุบันมีคดีความผิดตามกฎหมาย จำนวน ๔๕ ฉบับ) คดีความผิดทางอาญาดังกล่าวต้องมีลักษณะตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) (ก) (ข) (ค) (ง) และ (จ) กล่าวคือ เป็นคดีความผิดทางอาญาที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวน สอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ คดีความผิดทางอาญาที่มีหรืออาจมีผลกระทบอย่างรุนแรง ต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศ หรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ คดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม คดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพล ที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน หรือเป็นคดีความผิดทางอาญาที่มีพนักงานฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ซึ่งมิใช่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษหรือเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเป็นผู้ต้องสงสัยเมื่อมีหลักฐาน ตามสมควรว่าน่าจะได้กระทำความผิดอาญาหรือเป็นผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องหา อีกทั้งต้องมีรายละเอียด ของลักษณะของการกระทำความผิดตามที่ กคพ. กำหนด ปัจจุบันคือประกาศ กคพ. (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๕ เรื่อง กำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ ตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ และประกาศ กคพ. (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๖ เรื่อง กำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ ตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยในบัญชีท้ายประกาศ กคพ.

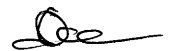
(ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๕ ดังกล่าว ข้อ ๗ กำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิด ในคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่ คดีความผิดที่มี บทกำหนดโทษตามมาตรา ๖๐ และมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีความผิดมูลฐานเป็นคดีพิเศษซึ่งอยู่ในอำนาจของพนักงานสอบสวน คดีพิเศษ หรือคดีความผิดมูลฐานที่เป็นคดีอาญาอื่นที่มีมูลน่าเชื่อว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่มีมูลค่าตั้งแต่สามร้อยล้านบาทขึ้นไป และ ๒. คดีพิเศษตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๒) ซึ่งเป็นคดีความผิดทางอาญาอื่นนอกจากคดีความผิดทางอาญาตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) ที่ กคพ. มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ โดยปัจจุบัน กคพ. ได้แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการกลั่นกรอง เพื่อพิจารณารับคดีพิเศษ ตามประกาศ กคพ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการ ในการร้องขอและเสนอให้ กคพ. มีมติให้คดีความผิดทางอาญาใดเป็นคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๖๑ และ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖ อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่มีข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยว่าการกระทำความผิดใดเป็นคดีพิเศษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) หรือไม่ ให้ กคพ. เป็นผู้ชี้ขาด ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๑ วรรคห้า

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมตั้งแต่วันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๗ และได้รับ มอบหมายและมอบอำนาจในการกำกับการบริหารราชการแทนนายกรัฐมนตรีในกระทรวงยุติธรรม และปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการแทนนายกรัฐมนตรีในคณะกรรมการคดีพิเศษ ตามคำสั่งสำนัก นายกรัฐมนตรีที่ ๓๑๓/๒๕๖๗ และที่ ๓๑๔/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๗ ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นประธานกรรมการคดีพิเศษ โดยมีผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรองประธานกรรมการคดีพิเศษโดยตำแหน่ง ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๕ จึงเห็นได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะประธานกรรมการคดีพิเศษซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่งตามกฎหมาย และ ปฏิบัติงานในรูปแบบคณะกรรมการ ประกอบด้วยกรรมการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความหลากหลาย มีขอบเขตการพิจารณาเฉพาะคดีพิเศษซึ่งเป็นการดำเนินการเฉพาะด้าน และเป็นคนละส่วนกับอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในการควบคุมหรือกำกับดูแลกระทรวงยุติธรรมและ กรมสอบสวนคดีพิเศษ

การร้องเรียนและการดำเนินการของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เริ่มจากพลตำรวจตรี อนุชา จารย์พันธ์ มีหนังสือฉบับลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗ และฉบับลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๗ ถึงสำนักงานรัฐมนตรี กลุ่มงานสนับสนุนวิชาการ ส่งเรื่องดังกล่าวให้กรมสอบสวนคดีพิเศษตรวจสอบ

ข้อเท็จจริง จากนั้นนายภัทรพงศ์ ศุภักษร ยื่นหนังสือฉบับลงวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ถึงอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ ขอให้กรมสอบสวนคดีพิเศษตรวจสอบกรณีพบบุขยานหลักฐานในการเลือกสมาชิกวุฒิสภาและพิจารณารับเป็นคดีพิเศษ และนายทินกร จิตต์ไพบุลย์ ยื่นหนังสือฉบับลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๗ จำนวน ๒ ฉบับ ถึงอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ ขอให้ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครและกระบวนการเลือกสมาชิกวุฒิสภาที่อาจมีกรณีผิดกฎหมาย แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับมอบหมายและมอบอำนาจในการกำกับการบริหารราชการแทนนายกรัฐมนตรีโดยให้เป็นประธานกรรมการคดีพิเศษ โดยเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการคดีพิเศษภายหลังการร้องเรียน ในส่วนของอำนาจหน้าที่ประธานกรรมการคดีพิเศษนั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะประธานกรรมการคดีพิเศษ ทำหน้าที่เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ และครั้งที่ ๓/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๘ นั้น จากข้อเท็จจริงตามเอกสารพยานหลักฐาน คำเบิกความของพยานบุคคลให้การสอดคล้องกันว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีหน้าที่ให้กำหนดนัดวันและเวลาในการประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษเท่านั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่มีส่วนกำหนดเรื่องเข้าสู่วาระการประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษ การกำหนดระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษเป็นอำนาจหน้าที่ของอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้พิจารณาและอนุมัติ โดยปกติผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ทราบระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษก่อนที่อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษจะนำเสนอร่างระเบียบวาระการประชุม อีกทั้งอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษไม่เคยหารือเกี่ยวกับการกำหนดระเบียบวาระการประชุมในการประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๘ และครั้งที่ ๓/๒๕๖๘ ในส่วนของพันตำรวจตรี ยุทธนา แพรดำ อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษเบิกความว่า การเสนอร่างระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษถึงประธานกรรมการคดีพิเศษนั้น กองบริหารคดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ จะรวบรวมเรื่องและเสนอขออนุมัติร่างระเบียบวาระการประชุมต่ออธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ เมื่ออธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษเห็นชอบจึงลงนามเสนอประธานกรรมการคดีพิเศษพิจารณาอนุมัติกำหนดนัดวัน เวลา และสถานที่ประชุม นอกจากนี้ ยังปรากฏข้อเท็จจริงตามเอกสารรายงานการประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๘ ว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวในที่ประชุมว่า “มีข้อชี้แจงเพิ่มเติมหรือไม่ หากไม่มีแล้วลำดับต่อไปจะขอให้ที่ประชุมได้อภิปราย เนื่องจากกรณีนี้เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสังคมและความเสียหายของสถาบันการเมืองและเป็นเรื่องของข้อกฎหมาย ซึ่งที่ประชุมก็ได้รับรายงานข้อเท็จจริงไปแล้ว ในหลาย ๆ ด้าน โดยสามารถพิจารณากันได้อย่างกว้างขวางในประเด็นต่าง ๆ ว่าเข้าองค์ประกอบตามข้อกฎหมายหรือไม่ ข้อเท็จจริงปรากฏชัดแจ้งหรือไม่ ทั้งนี้ เห็นว่าในส่วนของข้อกฎหมายเป็นเรื่องที่สำคัญมากต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เพราะหากเป็นความผิดแล้วไม่พิจารณาก็อาจจะเป็นการละเว้น

การปฏิบัติหน้าที่ แต่หากไม่เป็นความผิดแล้วไปดำเนินการลงโทษก็อาจเกิดปัญหาตามมาได้ เพราะฉะนั้น
อยากให้กรรมการทุกท่านพิจารณาอย่างรอบคอบ” (เอกสารหมายเลข ศ ๑๘/๗๔) และกล่าวว่า “เนื่องจาก
เรื่องนี้ กรรมการคดีพิเศษมีความเห็นทางกฎหมายที่แตกต่าง จึงขอให้กรรมการคดีพิเศษทุกท่าน
ได้แสดงความเห็น เพื่อพิจารณาเรื่องนี้รอบคอบ” (เอกสารหมายเลข ศ ๑๘/๘๒) และหากพิจารณา
เอกสารข่าวและคลิปวิดีโอตามคำร้องเพิ่มเติม ฉบับลงวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๘ กรณีที่เจ้าหน้าที่
กรมสอบสวนคดีพิเศษพร้อมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดำเนินการส่งหนังสือ
แจ้งข้อกล่าวหาแก่สมาชิกวุฒิสภานั้น เป็นเอกสารข่าวและคลิปวิดีโอที่จัดทำขึ้นโดยสำนักข่าวหลายสำนัก
ไม่มีข้อความตอนใดในเอกสารข่าวหรือคลิปวิดีโอที่แสดงว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ทั้งนี้
ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงและให้ถ้อยคำต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าบุคคลใดจะเป็นผู้แพร่ข่าวหรือข่าวที่ถูกเขียน
โดยสื่อมวลชนจะถูกต้องตรงตามความจริงหรือไม่ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ทราบและไม่อาจยืนยันได้
จากพยานหลักฐานที่ปรากฏจึงฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ มีการกระทำหรือมีพฤติกรรมใดที่แทรกแซง
การปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษหรือคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือกระทำการใด
อันมีลักษณะไม่ซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม
อย่างร้ายแรง

ส่วนที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องทั้งสองสมคบกับเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อใช้อำนาจในการสอบสวนสมาชิกวุฒิสภาโดยมิชอบ โดยการวางแผนร่วมกันเสนอชื่อ พันตำรวจโท อนุรักษ์
โรจนนิรันดร์กิจ นายระวี อักษรศิริ และนายเอกรินทร์ ดอนดง ซึ่งเป็นข้าราชการที่อยู่ภายใต้การบังคับ
บัญชาของตน เข้าเป็นคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน คณะที่ ๒๖ ของสำนักงานคณะกรรมการ
การเลือกตั้ง มีเจตนาเพื่อแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของ กกต. และใช้เป็นเครื่องมือในการข่มขู่หรือ
กลั่นแกล้งกับกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา นั้น การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษทั้ง ๓ รายดังกล่าว
สืบเนื่องมาจาก กกต. มีมติในการประชุม ครั้งที่ ๒๖/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๘
(เอกสารหมายเลข ศ ๕๑/๑ ถึง ศ ๕๑/๗) เนื่องจากเป็นกรณีที่ กกต. เห็นว่า มีความจำเป็นที่จะต้อง
แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน จากบุคคลที่เป็นผู้มีความรู้
ความสามารถทางด้านการสืบสวนสอบสวนตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน
การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๓ นอกจากนี้ เรื่องดังกล่าวปรากฏข้อเท็จจริง
ภายหลังว่า สมาชิกวุฒิสภาที่ถูกกล่าวหาซึ่งรวมไปถึงประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภา คัดค้าน
การแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน คณะที่ ๒๖ ที่มีกรรมการจากข้าราชการกรมสอบสวน
คดีพิเศษ และ กกต. ในการประชุม ครั้งที่ ๔๓/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๘

(เอกสารหมายเลข ศ ๕๘/๑ ถึง ศ ๕๘/๓) มีมติเอกฉันท์ว่า กรณียังไม่มีเหตุให้คัดค้านการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน คณะที่ ๒๖ อีกทั้งจากการเบิกความของพลตำรวจตรี ฉัตรวรราช แสงเพชร กรณีข้อสงสัยเกี่ยวกับการสมคบกันในการแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนดังกล่าวปรากฏหลักฐานเพียงข่าวที่ปรากฏตามสื่อโดยทั่วไปเท่านั้น และไม่ปรากฏพยานหลักฐานอื่นใดที่แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องทั้งสองสมคบกับเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ สั่งการหรือมีส่วนในการเสนอชื่อเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษดังกล่าวแต่อย่างใด

ในส่วนของผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ มีหน้าที่และอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และมีฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของงานในกระทรวงยุติธรรมให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภา หรือที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงมีหน้าที่และอำนาจในการสั่งและปฏิบัติราชการในฐานะผู้บังคับบัญชาข้าราชการกระทรวงยุติธรรมและกรมสอบสวนคดีพิเศษ ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดิน และเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ รับผิดชอบการบริหารราชการแผ่นดินและการกำกับดูแลการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นรองประธานกรรมการคดีพิเศษโดยตำแหน่งตามองค์ประกอบของคณะกรรมการคดีพิเศษซึ่งกำหนดโดยกฎหมาย จึงเห็นได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้องที่ ๒ มีทั้งหน้าที่รองประธานกรรมการคดีพิเศษอันเป็นกรรมการโดยตำแหน่งของคณะกรรมการคดีพิเศษซึ่งปฏิบัติงานในรูปคณะกรรมการ และทำหน้าที่เฉพาะคดีพิเศษซึ่งเป็นการดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ และโดยตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมซึ่งดูแลการบริหารงานของกระทรวงยุติธรรมและกรมสอบสวนคดีพิเศษ มีอำนาจตามสายการบังคับบัญชาและลำดับชั้นในการบริหารราชการแผ่นดิน สถานะของผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงมีความเกี่ยวพันกับการดำเนินการเกี่ยวกับคดีพิเศษในฐานะที่เป็นกรรมการในคณะกรรมการคดีพิเศษและในขณะเดียวกันในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมก็ต้องดูแลบังคับบัญชากรมสอบสวนคดีพิเศษให้ปฏิบัติหน้าที่ตามครรลองของกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

ปรากฏข้อเท็จจริงตามสำเนาบันทีกข้อความกองกิจการอำนวยความสะดวก ที่ ยธ ๐๘๒๔/๓๔๙๖ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๗ เรื่อง ขออนุมัติสืบสวน ตามมาตรา ๒๓/๑ วรรคสอง (เอกสารหมายเลข ศ ๓๓) ความว่า “สำนักงานรัฐมนตรี กลุ่มงานสนับสนุนวิชาการ มีหนังสือ ที่ ยธ ๐๑๐๑/๑๒๑๖

ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๗ ส่งเรื่องขอความเป็นธรรมต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมราย พลตำรวจตรี อนุชา จารยะพันธุ์ ฉบับลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗ และฉบับลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๗ กรณีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๗ ณ วิทยาลัย การอาชีวศึกษาจังหวัดปทุมธานี เพื่อให้กรมสอบสวนคดีพิเศษตรวจสอบข้อเท็จจริง และแจ้งผลการ ตรวจสอบให้ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมทราบ เพื่อประกอบการพิจารณาตามข้อสั่งการ ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมต่อไป (คำร้องที่ ๑๐๙๙/๒๕๖๗)” ซึ่งกรณีหนังสือขอความเป็นธรรม ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ราย พลตำรวจตรี อนุชา จารยะพันธุ์ (เอกสารหมายเลข ๑๐) นั้น ผู้ถูกร้องที่ ๒ ชี้แจงในคำแถลงการณ์ปิดคดี ฉบับลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๖๙ ว่า ได้สั่งการ ในทำนองให้ยื่นเรื่องขอความเป็นธรรมว่า “มอบที่ปรึกษาฯ พิจารณาส่งกรมสอบสวนคดีพิเศษ ตรวจสอบ ข้อเท็จจริงด้วย” นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๒ กล่าวอ้างตามบันทึกถ้อยคำของพยาน (เอกสารหมายเลข ๖๒/๕ - ๖) ว่า “เพียงส่งเรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรมของประชาชนที่ชี้เบาะแสมาว่ามีการทุจริต การคัดเลือกวุฒิสมาชิกเกิดขึ้น ต่อไปยังกรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อดำเนินการพิจารณาต่อไปว่ากรณี อยู่ภายใต้ขอบเขตหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ หรือไม่ อย่างไร” ดังนั้น ผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้รับเรื่องร้องขอความเป็นธรรม มีหน้าที่และอำนาจในฐานะผู้บังคับบัญชาข้าราชการเพื่อดำเนินการตรวจสอบว่ามีเรื่องใดที่อยู่ในหน้าที่ และอำนาจที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ ถือเป็น การปฏิบัติราชการโดยปกติและพึงกระทำในฐานะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

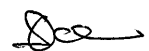
ในส่วนของการประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๘ และครั้งที่ ๓/๒๕๖๘ จากรายงานการประชุมทั้งสองครั้ง ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงอันแสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ กระทำการ หรือแสดงพฤติกรรมใดที่เป็นการชี้ นำ สั่งการ ก้าวก้าว แทรกแซง กรรมการผู้เข้าร่วมประชุมแต่อย่างใด

นอกจากนี้ กรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ สมคบกันกระทำความผิดร่วมกับเจ้าหน้าที่ กรมสอบสวนคดีพิเศษใช้อำนาจดำเนินการสอบสวนโดยมิชอบ มีการใช้อำนาจสืบสวนเกินขอบเขต เช่น การตรวจสอบข้อมูลการติดต่อสื่อสารและพิกัดโทรศัพท์ของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาในชั้นสืบสวน โดยที่ยังไม่ได้รับอนุญาตจากศาล ประกอบกับภายหลังที่กรมสอบสวนคดีพิเศษรับเรื่องไว้เป็นคดีพิเศษ ที่ ๒๔/๒๕๖๘ เจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการ สอบสวนโดยวิธีการที่มีชอบด้วยกฎหมายในหลายพื้นที่ อันเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของสมาชิก วุฒิสภาและเป็นการกระทำที่ไม่สุจริตสร้างความเกลียดชังต่อสมาชิกวุฒิสภาและบั่นทอนฝ่ายนิติบัญญัติ อีกทั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ ยังเคยให้สัมภาษณ์ข่าวต่อสื่อมวลชนในลักษณะที่มีผลให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการ

ตามที่สั่งการ และมีลักษณะเป็นการปล่อยข่าวเพื่อข่มขู่ กัดดัน ให้เกิดความหวาดกลัวแก่สมาชิกวุฒิสภา นั้น จากพยานหลักฐานที่ปรากฏต่อศาลรัฐธรรมนูญ ไม่ปรากฏการกระทำหรือพฤติกรรมใดของผู้ถูกร้องที่ ๒ หรือข้อเท็จจริงแวดล้อมอื่นที่ชี้ชัดว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ใช้อำนาจสั่งการหรือควบคุมให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการสืบสวนสอบสวนในทางละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ร้อง หรือเพื่อให้มีการดำเนินการไปในทางที่มีชอบด้วยกฎหมายแต่อย่างใด ข้อเท็จจริงที่ปรากฏยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ กระทำการหรือมีพฤติกรรมเป็นการแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษหรือคณะกรรมการเลือกตั้ง

อย่างไรก็ดี ในประเด็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากการให้สัมภาษณ์ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ต่อสื่อมวลชนตามที่ผู้ร้องส่งพยานหลักฐานเป็นคลิปวิดีโอต่อศาลรัฐธรรมนูญ นั้น เห็นว่า เป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ตอบข้อซักถามของสื่อมวลชนเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกสมาชิกวุฒิสภาซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของประชาชนอย่างกว้างขวาง การให้ข้อมูลของผู้ถูกร้องที่ ๒ มีลักษณะเป็นการรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกระบวนการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวน รวมถึงการชี้แจงข้อกฎหมายเกี่ยวกับกรณีมีผู้ขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่ทำการสอบสวนเท่านั้น อย่างไรก็ตามแม้การรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกระบวนการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนเป็นหน้าที่ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เพื่อตอบข้อซักถามเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐในการตรวจสอบการทุจริตการเลือกสมาชิกวุฒิสภาซึ่งเป็นสิทธิของประชาชนในการได้รับข้อมูลข่าวสารของทางราชการ แต่การให้ข้อมูลที่มีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมที่ยังอยู่ระหว่างการสอบสวนข้อเท็จจริงที่ยังไม่มีข้อยุติ จำต้องมีความระมัดระวังในการให้ข้อมูลต่อสาธารณชน การแจกแจงรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตลอดจนพยานหลักฐานที่ได้จากการสอบสวนอาจส่งผลเสียหายต่อการเข้าถึงพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตามรูปคดีที่ยังไม่ยุติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดีอันเนื่องมาจากการเปิดเผยข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นความเดือดร้อนเสียหายของพยานบุคคลหรือคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ทั้งนี้ ข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากพยานหลักฐานบันทึกวิดีโอการให้สัมภาษณ์ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามเอกสารหมายเลข ร ๑๐ และหมายเลข ร ๑๔ ว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับรายละเอียดของเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษที่ร่วมดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งวิธีการดำเนินการและรายละเอียดการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนกรณีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภารายใดว่าเป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม โดยให้สัมภาษณ์ว่า **“เราแยกส่วนกัน แต่ใช้คณะทำงานชุดเดียวกัน กทต. ก็จะมีดีเอสไอที่เป็นพนักงานสอบสวนไปร่วมในจำนวน ๗ คน มีของกรมสอบสวน**

คดีพิเศษไป ๓ คน ในส่วนนี้มีระยะเวลาการดำเนินการ ซึ่งในส่วนของ กกต. มีคณะอนุทำ
แล้วต้องส่งเรื่องให้คณะกรรมการ กกต. โดยเอาจากพยานหลักฐานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ
บางส่วน แต่บางส่วนต้องสอบสวนใหม่ ในส่วนของกรมสอบสวนคดีพิเศษจะใช้พนักงานสอบสวน
ชุดนี้ด้วย” รวมถึงการดำเนินการของกรมสอบสวนคดีพิเศษในการพิสูจน์พยานหลักฐาน โดยให้
สัมภาษณ์ว่า “ส่วนใหญ่จะเป็นหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ อีกส่วนหนึ่งเป็นพยานบุคคล” “ดีเอสไอเป็น
เรื่องของเอกสาร ข้อมูลที่ใช้เทคโนโลยี ภาพ เสียง สถานที่อยู่ มีประมาณ ๑๐ รายการ” รวมถึง
รายละเอียดเกี่ยวกับข้อพิจารณาเกี่ยวกับพยานหลักฐานแต่ละรายการ โดยให้สัมภาษณ์ว่า “รายการที่ ๑
อาจจะเป็นเรื่องบังเอิญได้ รายการที่ ๒ อาจจะไม่บังเอิญ รายการที่ ๓ เป็นพฤติกรรม รายการที่ ๕
๖ ๗ เชื่อว่ามีการกระทำตามที่กล่าวหาจริง” รายละเอียดการสืบสวนสอบสวน โดยให้สัมภาษณ์ว่า
“หลังจากได้ตำแหน่ง เราก็งงๆไปว่าเอาใครมาเป็นผู้เชี่ยวชาญ เอามาเป็นผู้ช่วย อันนี้มันเงิน
ของรัฐบาล เราก็กต้องไปตรวจสอบด้วย” รายละเอียดการลงพื้นที่สืบสวนที่จังหวัดอำนาจเจริญ โดยให้
สัมภาษณ์ว่า “อำนาจเจริญไม่ได้ขัดขวาง ถ้าไปดูในคำให้การพบว่าเขาพูดถึงทุกวงการอยู่แล้ว
ใน ๑๖ ปาก” ซึ่งข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ถือเป็นพฤติกรรมอันแสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รับทราบ
ข้อเท็จจริงจากการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีการร่วมปรึกษาหารือ หาข้อยุติ ข้อพิจารณา
ความเห็น การอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องที่อยู่ระหว่างการพิจารณาซึ่งโดยปกติเป็นข้อมูลที่ได้กำหนด
ชั้นความลับไว้ เป็นการให้ข้อมูลต่อสื่อสาธารณะหรือสาธารณชนในเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณา
ดังกล่าวนั้น อาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสียความเป็นธรรมแก่การปฏิบัติหน้าที่ อีกทั้งเป็นการไม่รักษา
ไว้ซึ่งความลับในการประชุม การพิจารณาวินิจฉัย อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน
ทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงิน
แผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๒
มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก ข้อ ๑๔ และข้อ ๑๖ กรณีจึงต้องพิจารณาต่อการฝ่าฝืน
มาตรฐานทางจริยธรรมในกรณีนี้ถึงขั้นเป็นการฝ่าฝืนมาตรฐานจริยธรรมอย่างร้ายแรงหรือไม่ เห็นว่า
กรณีกล่าวหาว่ามีการสมรู้กันเพื่อให้บุคคลได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาเป็นประเด็นสาธารณะซึ่งอยู่ใน
ความสนใจของประชาชนโดยทั่วไป ประกอบกับการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงในความรับผิดชอบ
ของคณะกรรมการการเลือกตั้งยังไม่อาจให้คำตอบที่น่าพอใจแก่สาธารณชนที่สนใจความคืบหน้าของ
การสอบสวนกรณีดังกล่าว แม้การให้ข้อมูลของผู้ถูกร้องที่ ๒ ต่อสื่อมวลชนจะเป็นเสมือนการเปิดเผย
ข้อมูลในรายละเอียดของการสอบสวนข้อเท็จจริงซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม แต่ด้วยบริบท
ของสังคมไทยที่สาธารณชนต้องการข่าวสาร ประกอบกับเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ

ความถูกต้องของการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาซึ่งประชาชนย่อมรู้สึกถึงการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียของตน และมีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม และเมื่อคำนึงถึงเจตนาของผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมซึ่งกำกับดูแลการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองประโยชน์ของส่วนรวมอย่างแท้จริง การได้รับทราบข้อมูลการสอบสวนคดีดังกล่าวและการให้ข้อมูลต่อสาธารณะจึงไม่ใช่สิ่งที่จะต้องห้ามโดยเด็ดขาดแต่อย่างใด เพียงแต่ต้องสื่อสารข้อมูลในระดับที่เหมาะสมแก่สาธารณชน เมื่อพิจารณาสถานะประกอบพฤติการณ์ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ตอบข้อสงสัยในประเด็นที่สาธารณชนให้ความสนใจอย่างมาก จึงเห็นว่าการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรม หมวด ๒ ข้อ ๑๔ และข้อ ๑๕ เป็นเพียงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมตามมาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลักในระดับไม่ร้ายแรงเท่านั้น ไม่เป็นเหตุให้ขาดคุณสมบัติของรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕)

จากข้อเท็จจริงที่แสดงมาข้างต้นในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ปรากฏการกระทำหรือพฤติกรรมใดที่บ่งชี้ว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ อันเป็นการขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และไม่มีพฤติกรรมฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๒๗ ประกอบข้อ ๕ ข้อ ๖ ข้อ ๗ ข้อ ๘ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๒ ข้อ ๑๓ ข้อ ๑๔ ข้อ ๑๖ ข้อ ๑๗ ข้อ ๒๑ ข้อ ๒๕ และข้อ ๒๖ อันจะเข้าลักษณะขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕)

ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ปรากฏพยานหลักฐานที่ทำให้เห็นว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ กระทำการหรือมีพฤติกรรมใดที่แสดงว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ อันเป็นการขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) ใดๆก็ตาม เมื่อพิจารณาตามข้อกล่าวหาของผู้ร้องว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ เช่นที่กล่าวหาผู้ถูกร้องที่ ๑ แล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม หมวด ๒ มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก ข้อ ๑๔ และข้อ ๑๖ ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมของการฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติ เจตนา และความร้ายแรงของความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติแล้ว เห็นว่ามีลักษณะไม่ร้ายแรง ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่มีการกระทำหรือพฤติกรรมที่ทำให้ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕)

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องทั้งสอง ไม่สิ้นสุดลง เฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕)

(นายอุดม รัฐอมฤต)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ